

An aerial, black and white photograph of a town, likely Candel, with a large, steep hill in the background. The town is densely packed with buildings, and the hill is covered in vegetation. The text is overlaid on the image.

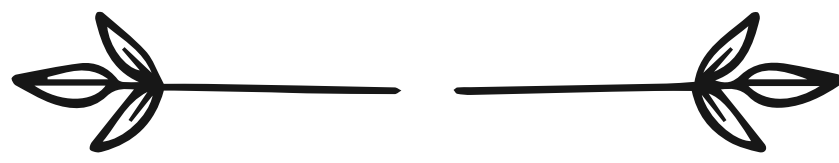
LA BARCELONA DELS ALTRES CATALANS

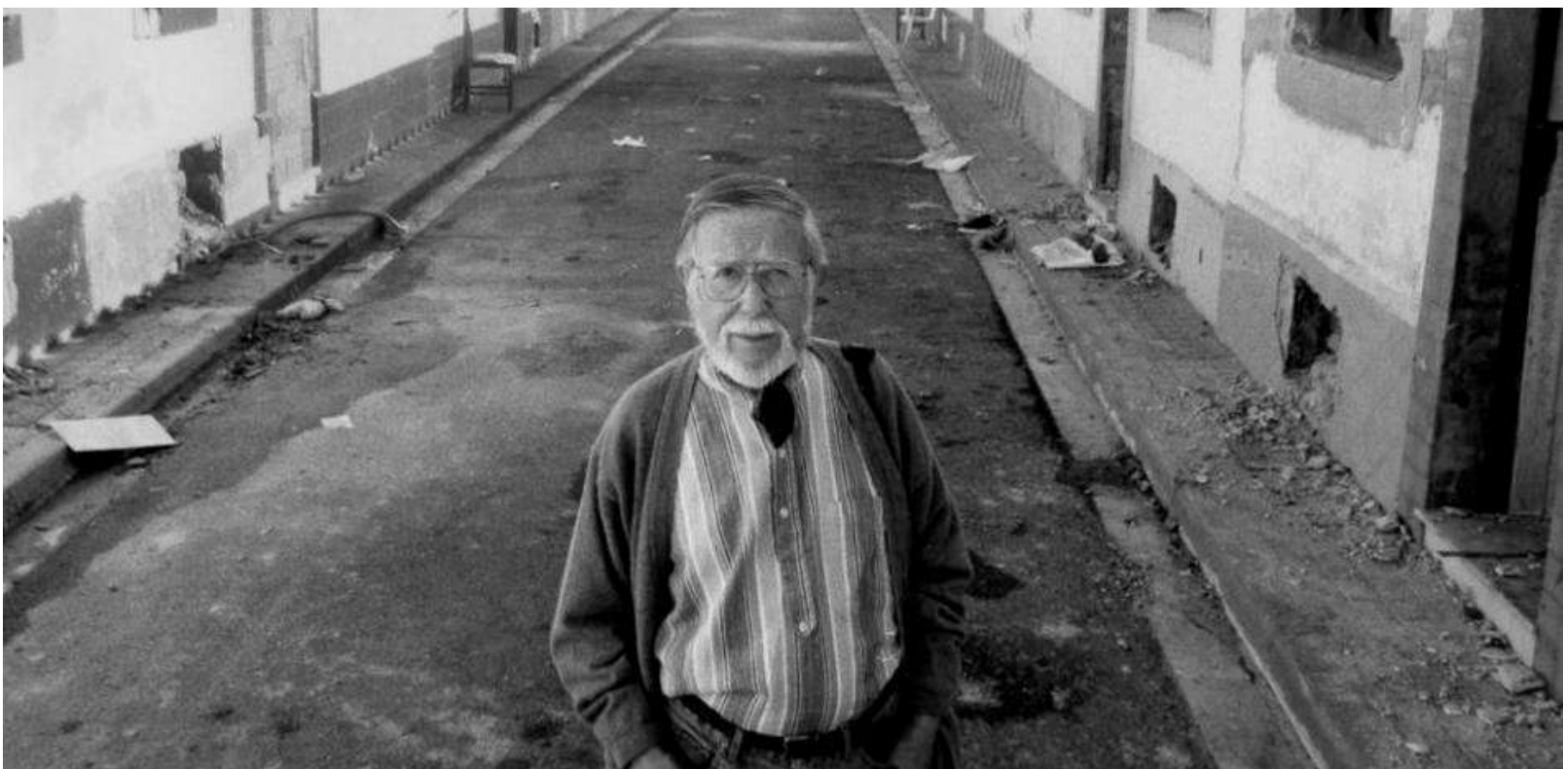
UNA GUIA DE LA BARCELONA DE
CANDEL

"Abans la gent es coneixia i, encara que
no la conegués, sabies quan algú era
de les cases Barates o Can Tunis"

Qui era Francesc Candel?

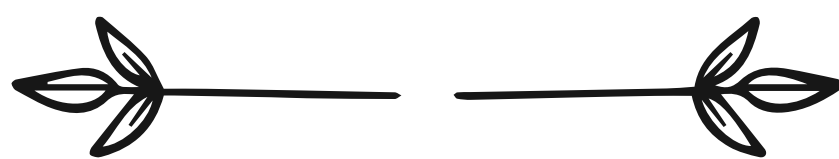

Aquesta breu guia es basa en la Barcelona que va retratar l'escriptor Francesc Candel Tortajada en el seu estudi més conegut: *Els altres catalans*. Una obra que aborda des d'una mirada crítica les problemàtiques i la transformació de la ciutat comtal amb els períodes d'immigració dels anys 20, -abans de la Guerra Civil- i la segona onada, a la dècada dels 50 i 60.

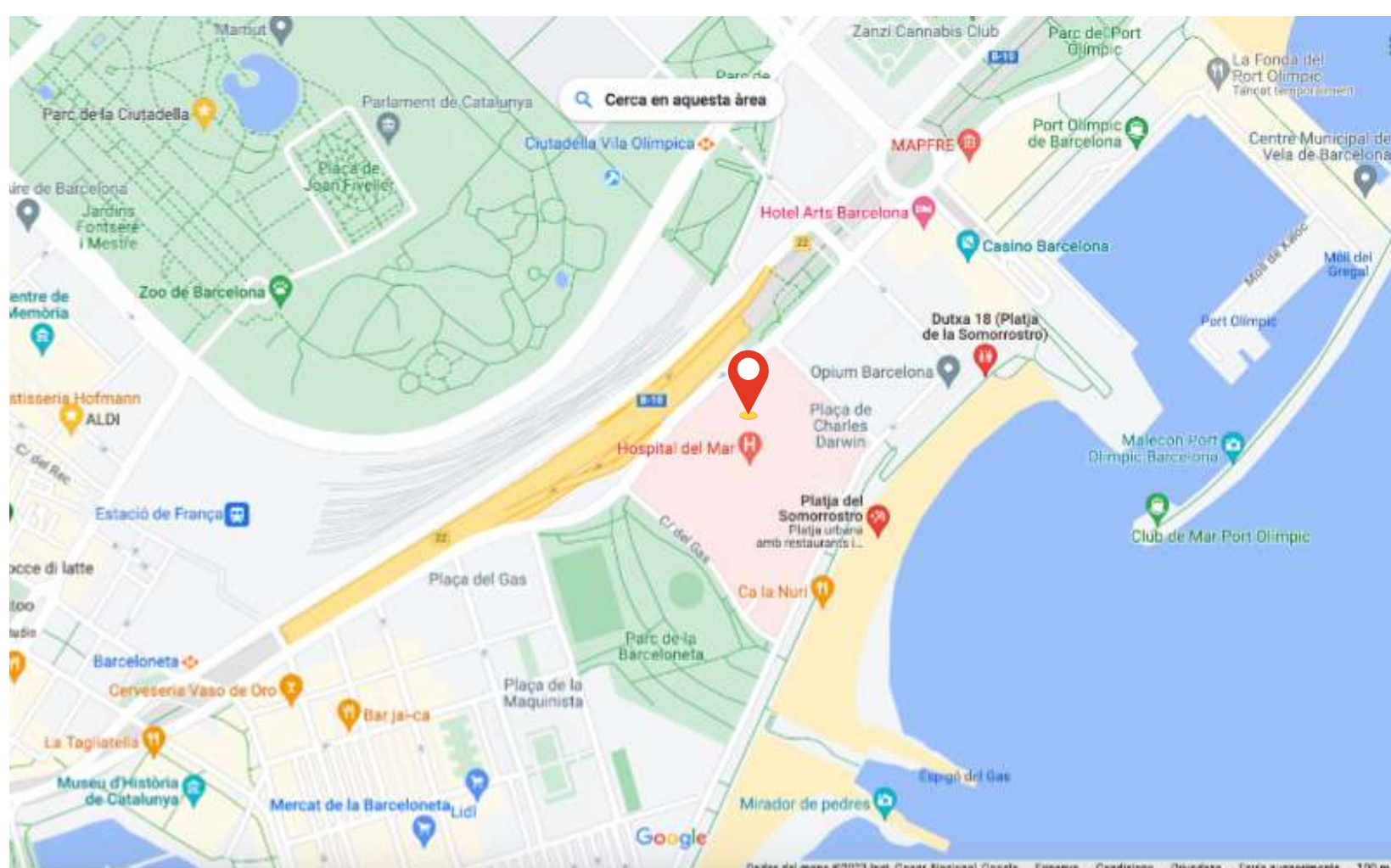

Candel conegut com "la veu de la comunitat immigrant" arribada a Catalunya durant la postguerra, va néixer a Casas Altas (València). Durant la seva vida va dedicar-se a l'escriptura, al periodisme i la política. Va col·laborar amb diverses revistes i mitjans com *Serra d'Or* o *Avui* i va arribar a ocupar càrrecs com el de senador a les Corts espanyoles per la demarcació de Barcelona o el de regidor a l'Hospitalet de Llobregat per la llista del PSUC. Entre altres reconeixements pel seu treball, va rebre la Creu de Sant Jordi i la Medalla d'or de la Generalitat de Catalunya.

Somorrostro

A pocs minuts a peu de l'estació de metro de Ciutadella | Vila Olímpica (L4) o l'Estació de França. Un total de 2.400 barraques i 18.000 persones aproximadament.

Somorrostro va ser un barri de barraques d'ètnia gitana majoritàriament. Es trobava al nord de la Barceloneta, i anava des de l'Hospital del Mar (abans Hospital d'Infecciosos) fins a la Vila Olímpica (Poblenou), prop de l'antiga fàbrica de gas Lebón. L'existència d'aquest barri es va fer oficial en la segona meitat del segle XIX i l'any 1950 aproximadament, 15.000 persones vivien en el barri en unes 1.400 barraques.

Les condicions de vida eren molt precàries i els veïns del barri havien de lluitar constantment per la seva supervivència. En estar a la vora del mar, els habitants combatien la humitat, les constants inundacions i les possibles infeccions o malalties, ja que la zona també era un abocador de residus.

A mitjan segle XX es va començar a construir el primer tram del passeig Marítim de Barcelona, i algunes barraques van ser destruïdes. L'any 1966, Somorrostro tenia gairebé 2.400 barraques, però amb la celebració de la primera Setmana Naval i l'arribada del dictador Francisco Franco, milers de persones van ser forçades a l'èxode. La intenció era que no es veiés la misèria d'aquella platja, i van ser traslladades al barri de Sant Roc, a Badalona.

Somorrostro a mitjan segle XX i en l'actualitat | Crèdits: Mario Chaparro

Amb motiu de les Olimpíades de 1992, es va allargar el passeig marítim fins a Ciutat Olímpica. Això va acabar amb l'existència de les últimes barraques de Somorrostro.

Com a memòria del barri, el tram de la platja de la Barceloneta situat entre l'Hospital del Mar i el Port Olímpic va canviar el seu nom a "Platja del Somorrostro", el 2010.

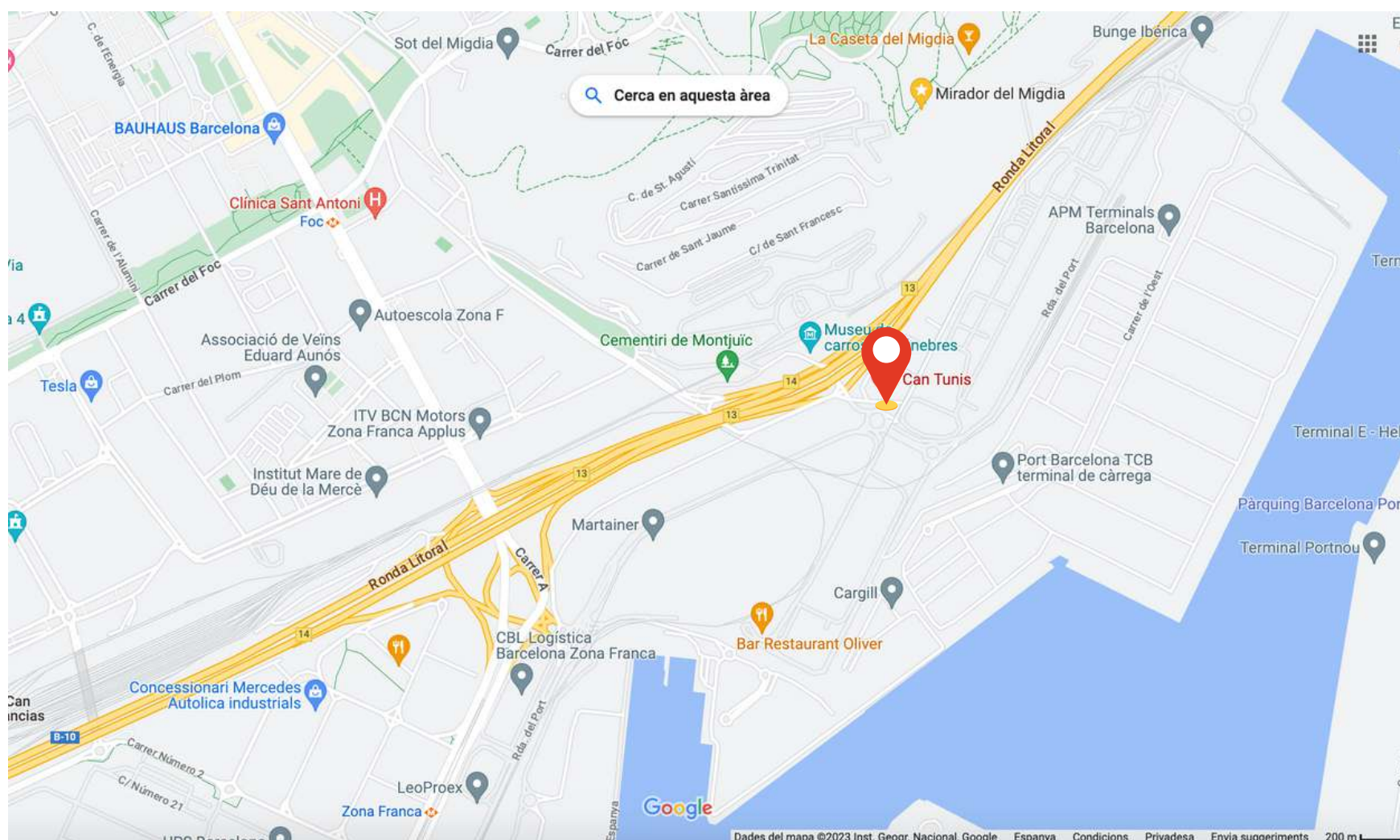

Les últimes barraques es van derrocar per la prolongació del passeig marítim. Crèdits: Sergio Palao.

Can Tunis

Conegut actualment com la Marina del Prat Vermell. A pocs minuts a peu de l'estació de metro de Zona Franca (L10S) o Foc (L10S).

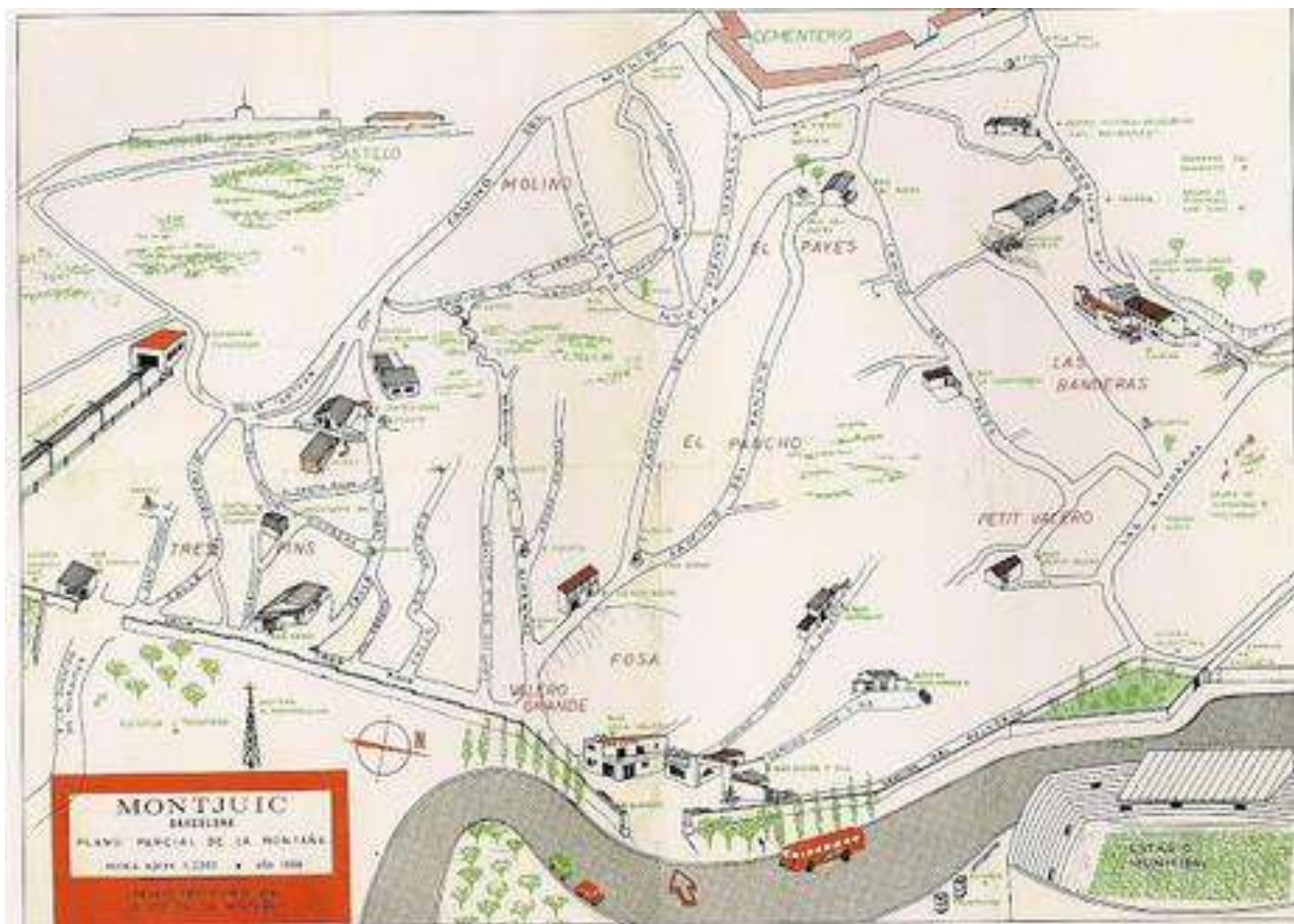
El barri de Can Tunis eren els quatre quilòmetres que separaven l'Estany del Port i la falda de la muntanya de Montjuïc. El territori pantanós era conegut al segle XVII com la Fraga pels pescadors de barris propers. El nom es deu a Manuel Antúnez, un mestre d'aixa propietari del terreny, que es va establir a la zona per arreglar i construir vaixells. Posteriorment, la família Antúnez va ajudar a la dessecació dels sorralts per tal de fer-ne els territoris de cultiu.

Can Tunis va fer les seves primeres passes a l'habitabilitat el 1883, gràcies a la construcció de l'Hipòdrom a mans de la Companyia Francesa de Carreres de Cavalls. El recinte es va acompanyar de jardins, restaurants, una carretera i una estació de ferrocarrils.

Marina de Sants i Can Tunis l'any 1920 | Crèdits: Desconegut

L'any 2004 es va enderrocar Can Tunis amb motiu de la construcció del port.

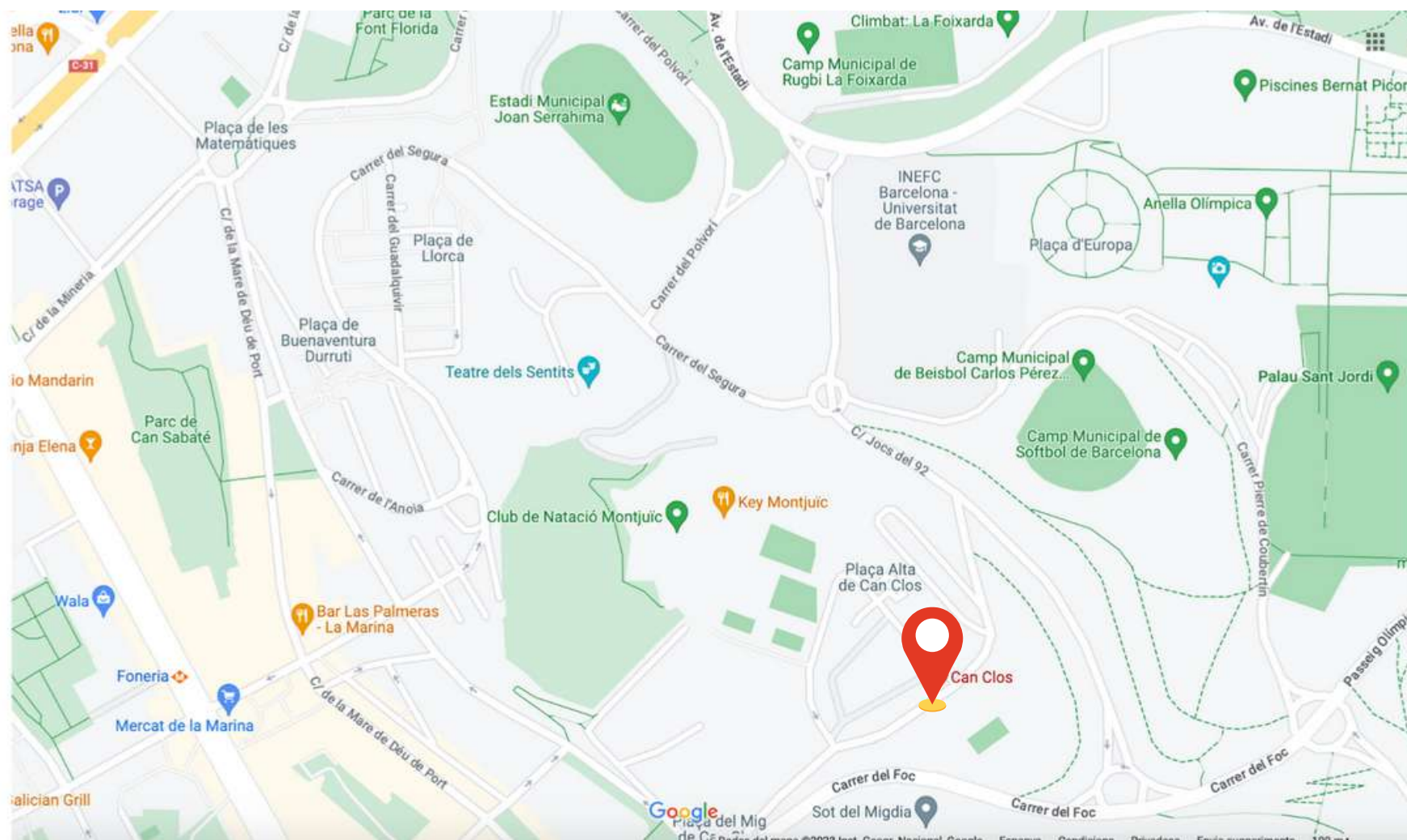

Plànol parcial de la muntanya de Montjuïc, La Voz de la Montaña. Revista del Centro Cultural Las Banderas. Gener de 1968.

El Polvorí i Can Clos (El Poble-sec)

A pocs minuts a peu de l'estació de metro de Fonèria (L10S) o de ferrocarrils Magòria la Campana.

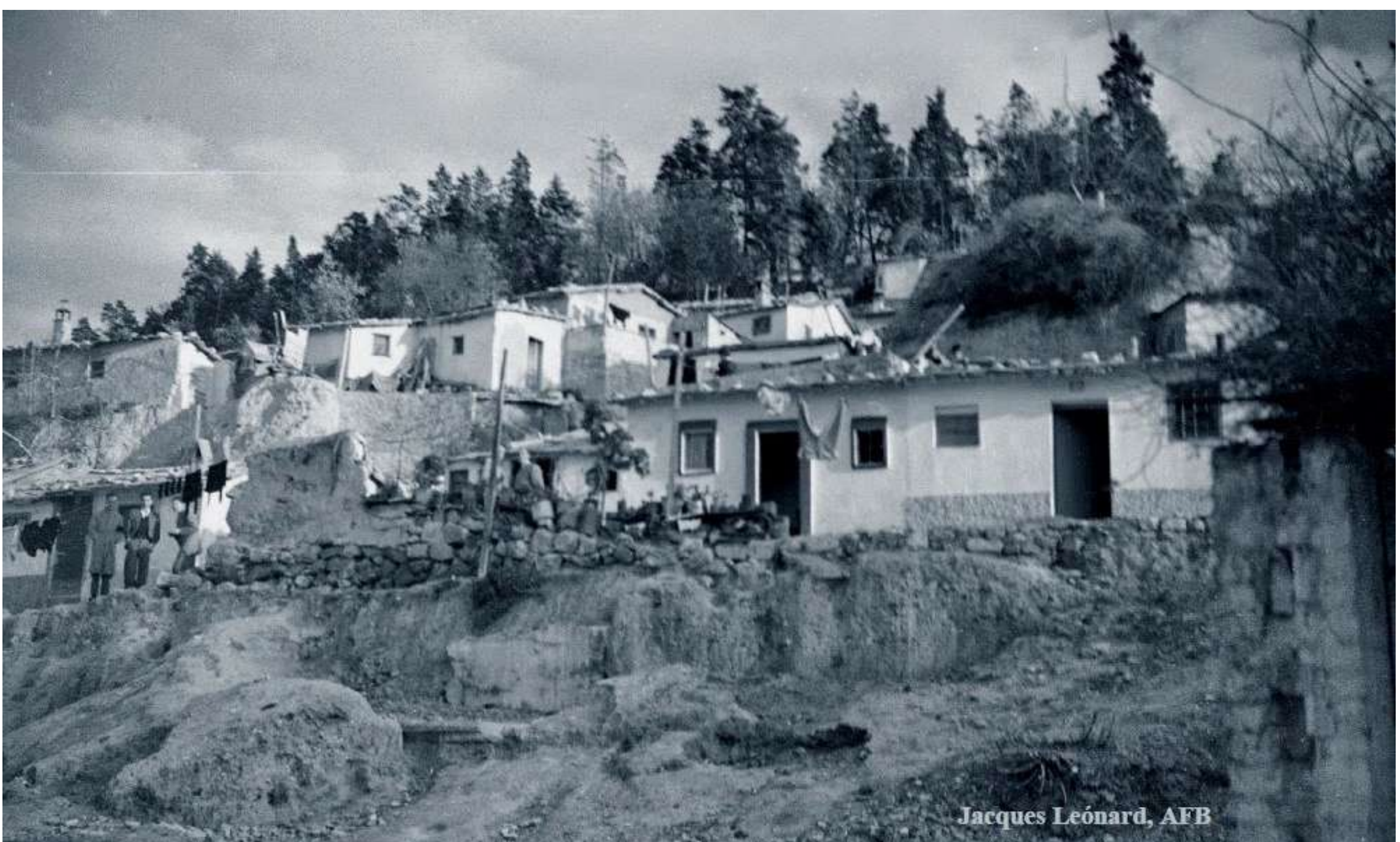

El propi autor, Candel, va marxar l'any 1963 al que anomenaven el "Polvorí". En un pis que feia 50m² i una entrada de 55.000 pesetes. Un habitatge que formava part dels famosos "estatges protegits" que eren obra de l'institut Nacional de Vivenda, per tal d'allotjar a barraquistes, entre d'altres. Enormes grups de monoblocs, amb els estatges que es van construir a la zona de Can Clos, van arribar unes 1.500 persones més al districte i els del Polvorí, que van aportar 3.000 habitants més.

El barri es va aixecar enmig d'una pendent de Montjuïc i va quedar aïllat, com passava amb la resta de barris que s'estaven formant a la ciutat. Les condicions d'aquest barri nou eren deplorables: els carrers estaven sense asfaltar i els pisos no tenien aigua corrent (l'aigua era de dipòsits).

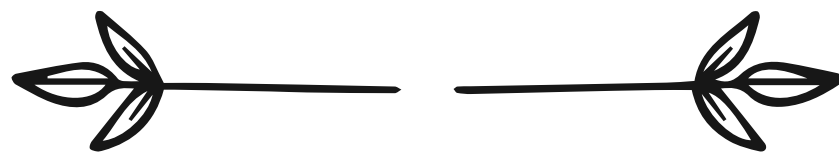
A Can Clos, només van tardar 35 dies en contruir els nous pisos, però amb materials de pèssimes qualitats que van provocar molts problemes.

Els pisos en aquests barris eren poca cosa, però tots aquells que arribaven a Barcelona esperaven obtenir-ne un algun dia. Era millor que tornar al lloc d'on venien.

Crèdits: fotografies extretes de Metropolí.

Cases Barates

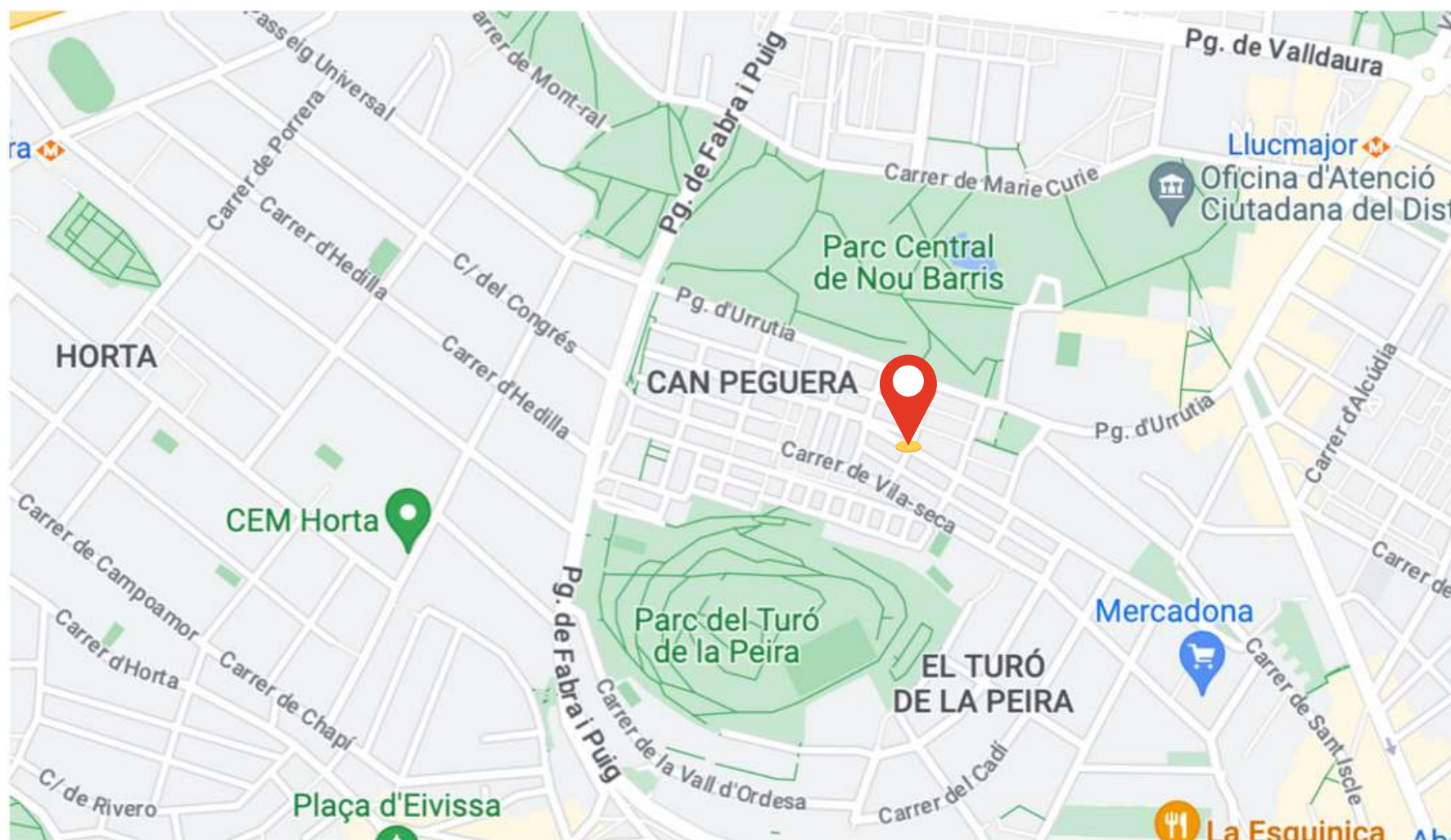

En el context de la gran onada d'immigrants al segle XX i la urgència de resoldre les necessitats d'allotjament del moment, l'administració va plantejar la construcció de nous barris destinats a donar habitatge als nouvinguts. La intenció, a més, era de reubicar barraquistes desallotjats de Montjuïc sense lloc on viure i, en el marc de la dictadura de Primo de Rivera, tenir un control de la població obrera.

El Patronat Municipal va construir 4 grups de cases barates:

Horta - Can Peguera

*El barri de cases barates que va sobreviure
l'especulació*

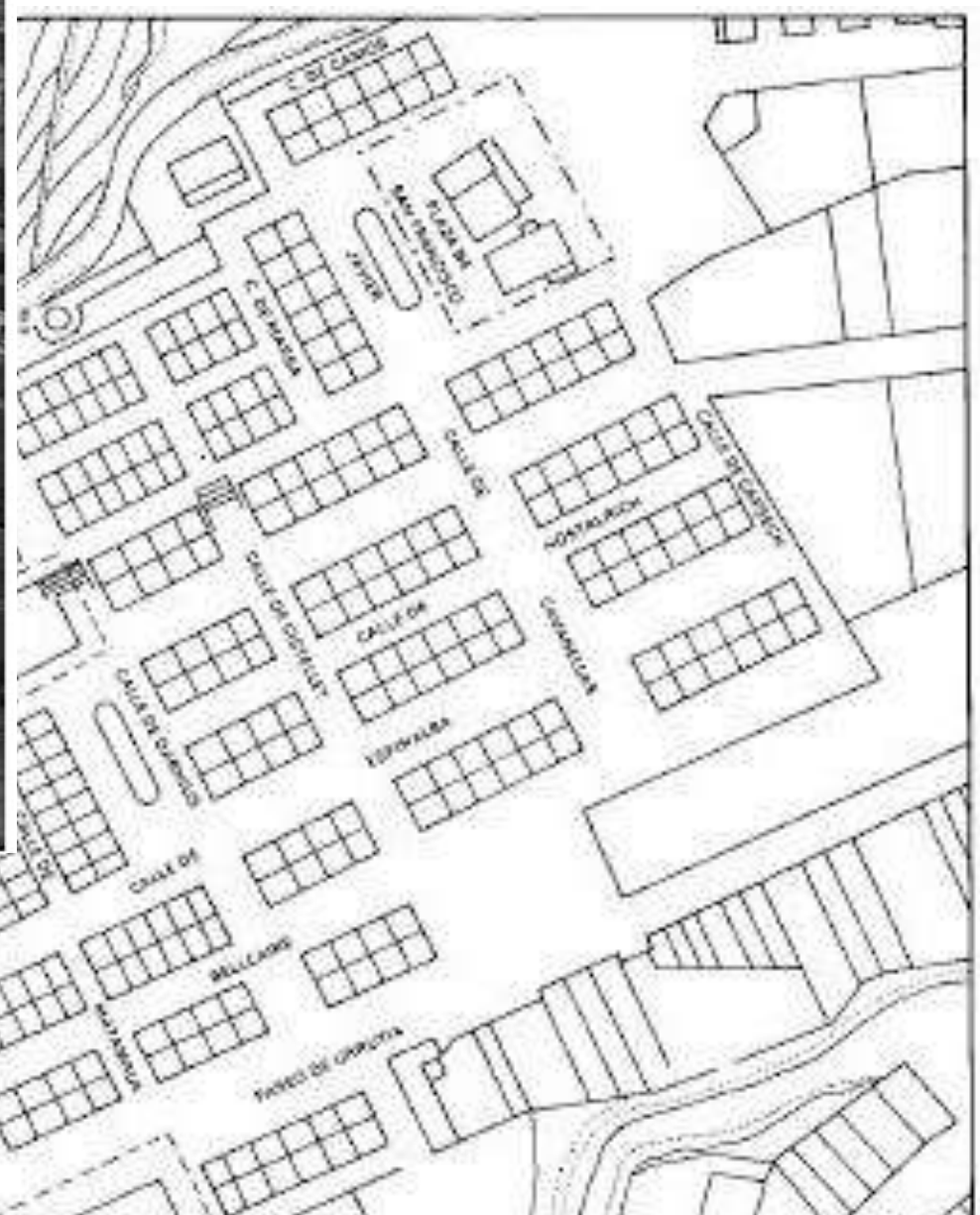
Conegut durant molt anys amb el nom de Ramón Albó. A pocs minuts a peu de les estacions de metro de Lluçmajor (L4) o Vilapicina (L5). Un total de 650 habitatges i, aproximadament, 2.200 veïns. Vivendes unifamiliars d'una sola planta.

Sent el millor conservat dels quatre grups, Can Peguera és el barri que va sobreviure a la desaparició i que s'apropa als seus cent anys d'història en una profunda renovació; un Pla de Futur que ja ha començat a prendre forma.

Entre el parc Central de Nou Barris i el Turó de la Peira trobem el barri de Can Peguera; anomenat així per una antiga masia de la zona on es fabricava cola.

Can Peguera en vista d'ocell.
Extreta d'El Nacional.

1. Plànol de Can Peguera a la segona etapa: cases barates de Ramón Albó.
2. Vistes de las cases de Can Peguera i el parc del Turó de la Peira.

Imatges de Can Peguera als anys 30.

Ha pogut sobreviure gràcies a la mobilització duta a terme pels veïns i les veïnes, els quals van lluitar per protegir-lo i conservar-lo. Gràcies a la seva perseverança, l'Ajuntament va assegurar que no tombaria les fileres de cases baixes que caracteritzen el barri. Amb aquesta seguretat, el pas següent és reformar-les i fer millores als espais comuns. Els seus habitatges van ser construïts el 1929 amb la idea que fossin una mesura temporal, però, gairebé cent anys després, encara hi ha moltes famílies que hi viuen.

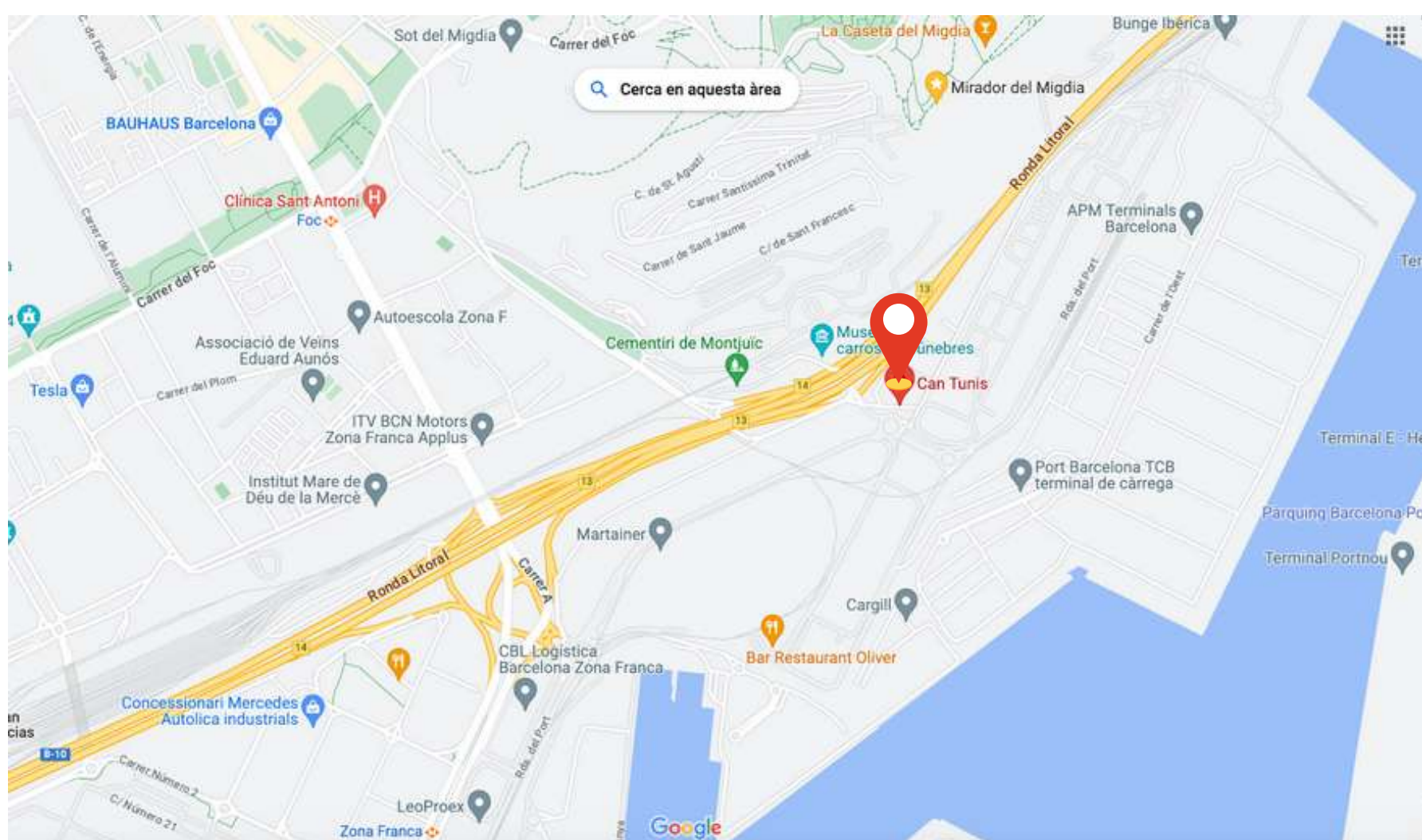
La creació d'entitats com ara esplais, grups de dones, grups de gent gran, grups culturals i esportius, ha mantingut la vida social del barri notablement activa.

Can Peguera a l'actualitat.

Sants, Montjuïc - Eduard Aunós

*o grup de cases barates de Zona Franca
(Can Tunis)*

L'Exposició Internacional de Barcelona de l'any 1929 va fer que l'Ajuntament optés per desnonar els barraquistes que vivien a la muntanya de Montjuïc (Can Tunis). Aquests es van traslladar al barri de les cases barates Eduard Aunós, situat al solar on, més endavant, es construiria l'actual parc. Va ser una mesura "per sortir del pas", fet que va provocar que els habitatges fossin construïts amb presses i de baixa qualitat. El ràpid deteriorament de les cases barates les va portar a la demolició als anys 90. Els veïns, que rondaven el miler, es van real·lotjar en uns nous blocs propers.

Veïnes d'Eduard Aunós als anys setanta i als anys noranta.

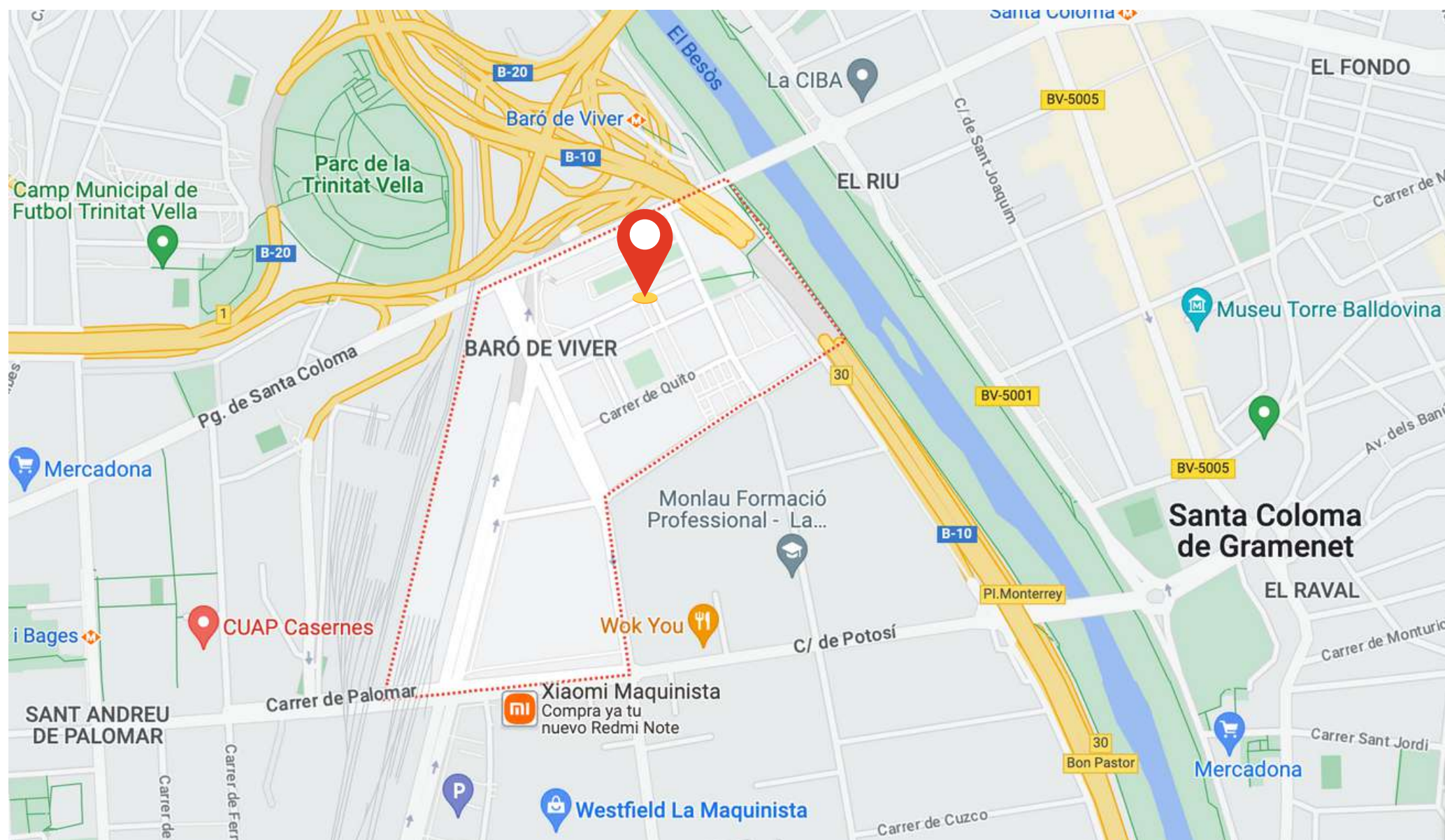
Grup d'habitatges d'Eduard Aunós a finals de la dècada cinquanta.

Vista aèria de les Cases Barates.

Sant Andreu - Baró de Viver

un dels barris més grans de la ciutat

Es va fundar als anys 30 amb la construcció de les Cases Barates, zona coneguda també com a Darío Rumeu i Freixa, segon baró de Viver i alcalde de Barcelona entre 1924 i 1930. Situat al nord de Barcelona, limita amb Bon Pastor, Sant Andreu, Trinitat Vella i el riu Besòs, el qual fa de frontera natural amb Santa Coloma de Gramenet.

Xurreria del Baró de Viver l'any 1983

A finals dels anys 50 es va apostar per una transformació completa del barri i es va iniciar la construcció vertical d'edificis d'habitatges per minvar l'horitzontal. Els primers es van estrenar l'any 1958, i la construcció de l'edifici Gran Saló va acabar en els anys 80.

Actualment, el punt neuràlgic del barri es reparteix entre la Llosa i la plaça del centre cívic, encara que els veïns conviuen constantment en la plaça del Baró de Viver.

Plaça del Baró de Viver a l'actualitat.

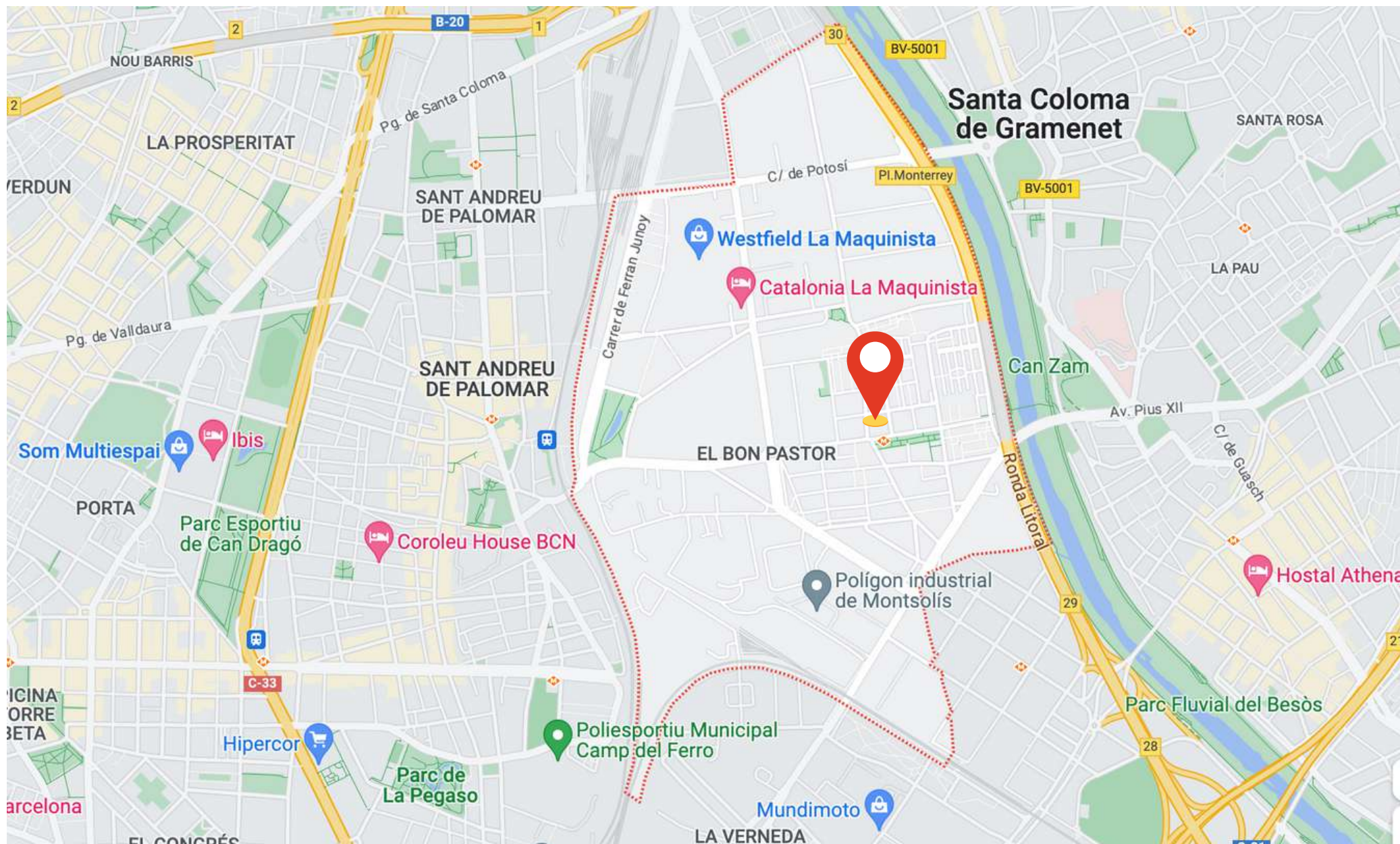
Mural de la Memòria: narra la memòria del barri, escrita pels seus veïns i veïnes els quals repassen la seva història des de 1929 fins a l'actualitat.

Mural de memòria del Baró de Viver

Sant Andreu - Bon Pastor

és el grup més gran de les Cases Barates

Al barri del Bon Pastor es van edificar un total de 784 habitatges per part del Patronat d'Habitatge pels barraquistes de Montjuïc i els migrants que van arribar en plena expansió i venien a treballar a l'Exposició Universal i a les obres del metro.

Els veïns del barri vivien en condicions molt precàries per diverses raons: la mala comunicació, molta humitat, l'escassetat de la postguerra i la convivència de famílies grans en cases d'entre 36 i 64 metres quadrats.

El Bon Pastor als anys 30 i a l'actualitat.

Vista aèria del Bon Pastor | Crèdits: Josep Domínguez

L'any 1929 el barri es trobava a la perifèria de Barcelona, però actualment està dins de la ciutat.

L'any 2005 es va aprovar la remodelació urbana de la zona i el 2022 encara hi quedaven 215 de les 784 cases barates del Bon Pastor.

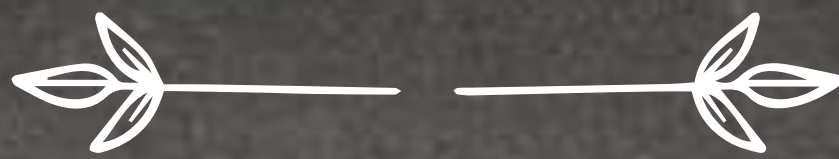

Un dels últims veïns de les Cases Barates en procés d'enderrocament | Crèdits: Xavier Jubierre

Les Cases Barates del Bon Pastor seran un museu de l'evolució de l'habitatge obrer

BIBLIOGRAFIA DE LA GUIA

Malena Crespo Sánchez
Maria Calabia Fernández
Helena Gómez Rubio
Eugenia Yúfera Ureña

